

Comparing the synonymic terms of the German and Ukrainian languages we established that the given synonymic pairs have a bit different structures. The Ukrainian terms are, as a rule, simple words, and German – compound words: attributive composites. And the Ukrainian terms are mostly derivatives but it should be mentioned that sometimes in the Ukrainian language attributive word combinations, the attribute of which points out at certain features or functions of a plant, can be found.

The results of the statistical survey of the quantity of the synonyms in the German and Ukrainian languages are as follows: in the German language complete synonyms make 32%, distinctive-semantic synonyms – 40%, partial synonyms – 28%. Comparing the synonymic terms of both languages we found that in Ukrainian language complete synonyms make 41% and distinctive-semantic synonyms – 59%. So the distinctive-semantic type of synonymy prevails in both languages.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Нечитайло О.І. Визначення поняття синоніма в сучасній лексикографії / О.І. Нечитайло. Синоніми в лексикографії. – К. - 1982.
2. Турчин В.М. , Потапова Ж.Є. Частичные синонимы в терминотерминах биологии и медицины. / В.М. Турчин, Ж.Є. Потапова. Взаимоотношение системы языка и речевой деятельности. – Харьков, 1992.

О.С. Борецька

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Науковий керівник: канд. філол. наук, доцент С. К. Топачевський

Семантичні та прагматичні прояви перекладацької деформації у англо-українських перекладах анімаційних фільмів

Особливістю перекладу анімаційних фільмів є необхідність в прагматичній адаптації другого типу, яка має на меті домогтися правильного сприйняття змісту оригіналу, донести до рецептора перекладу емоційний вплив вихідного тексту [3: 147]. Перекладачі вдаються до прагматичної адаптації з метою досягнення адекватності перекладу, яку ми розуміємо як відповідність перекладу тим очікуванням, які покладають на нього учасники комунікації [1: 289].

Основою анімаційного серіалу «Сімпсони» (The Simpsons), який ми вибрали у якості матеріалу нашого дослідження, є створення комічної ситуації, в якій висміюються типові людські та суспільні вади. На створення певної реакції у глядачів впливають наявні у них фонові знання, асоціації, звички, традиції.

Отже, прагматична адаптація необхідна для подолання асиметрії культур, що сприяє відтворенню рівноцінного комунікативного ефекту та створенню комічної ситуації в тексті перекладу. Одним із засобів досягнення адекватного комунікативного ефекту у перекладі є перекладацька деформація.

Перекладацька деформація – це усвідомлене викривлення певного параметра тексту оригіналу, обгрунтоване прагненням вирішити глобальну перекладацьку задачу, при створенні тексту перекладу [1: 513].

У досліджених нами перекладах анімаційного серіалу «Сімпсони» виділено два типи перекладацької деформації: прагматична та семантична.

Прагматична деформація – це свідомо зміна комунікативного ефекту, якого прагнув досягти автор тексту оригіналу [2: 28]. Зміна комунікативного ефекту покликана створити комічну ситуацію, що продиктована особливостями перекладу анімаційного фільму. Наприклад: *Nelson: Look like there'll be some new wood in the shop class! Skinner: Precisely the type of wordplay I seek to discourage. New wood.* – Нельсон: Нам, мужикам, зайві палки не завадять. Скінер: Саме таких двозначних фраз я не хотів би чути у майбутньому. Хе-хе. От сказанув. В тексті оригіналу директор обурений, суворий, в тексті перекладу навпаки, – сміється із двозначності фрази. Таким чином, адресат сприймає дане повідомлення відповідно. Інший приклад прагматичної деформації, що демонструє зміну відношення учасників комунікації до предмета є: *Bart! Looking good! – Bay, Bart. Ну, ти піжон!*

Прикладом, в якому перекладач свідомо створює комічну ситуацію, змінюючи при цьому ситуацію, описану в оригіналі, є: – *What kind of an airline routes all their flights through Nome, Alaska? – It's their hub.* – Чому всі рейси цієї авіакомпанії летять через Аляску? – Там дешева солярка. Нейтральне слово «hub» (центральний аеропорт) замінено на «дешева

солярка». Таким чином повідомлення, ціллю якого було проінформувати, набуває комічного відтінку.

Застосування прагматичної деформації стосується асиметрії культурної картини світу, а саме наявних у свідомості адресатів культурних асоціацій, наприклад: *I got your badge number. You better hope I never get out!* – *Ти знаєш хто я такий? Як депутат, тільки ще крутіший.* В цьому прикладі, в тексті оригіналу мовець погрожує фізичною розправою поліцейському, і ситуація не покликана створити у глядача комічний ефект. Перекладач вводить додатковий образ порушника дорожнього руху, який зловживає своєю посадою, спираючись, таким чином, на наявну в свідомості українського глядача асоціацію з депутатом. Таким чином, подана ситуація викликає комічний ефект.

Семантична деформація – це свідомо зміна авторської думки, яка пояснюється індивідуальним баченням перекладачем даної ситуації [2: 29]. Метою такої деформації є відтворення комунікативного ефекту тексту оригіналу в тексті перекладу за асиметрії мовної та культурної картин світу, наприклад: *I don't want my last words to him to be «Clip your toenails, they look like Fritos».* – *Я не хочу, щоб він заблукав у лісі і став наступним мауглі.* «Fritos» – картопляні чіпси продовгуватої форми. В поданому прикладі мовець порівнює їх з нігтями на ногах. Через відсутність в представника іншої культури закріплених за поняттям «фрітос» певних асоціацій, перекладач замінює предметну ситуацію зі збереженням комунікативного ефекту. Для відтворення комічної ситуації, перекладач вводить відомий образ мауглі. Таким чином, жарт стає зрозумілим.

Комічний ефект відтворено в наступному прикладі: *Did you know that every day Mexican guys sneak into this country and unplug our brain-dead ladies?* – *А ти хіба не знаєш, що чупакабра пожерла усіх кролів на навколишніх фермах?* Перекладач звертається до актуальної на той час для українців теми, тим самим висміюючи її. Як видно з прикладу, перекладацька деформація є наслідком прояву індивідуальної творчості перекладача, його особистого бачення ситуації.

Особливе місце в перекладі анімаційних фільмів займає прагматична адаптація реалій. В межах перекладу-одомашнення, тобто заміни елементів

вихідного тексту, які є специфічними для культури оригіналу, елементами культури адресата, семантична деформація застосовується досить часто [4: 106]. Прикладом семантичної деформації антропонімів є: *Do you like music? I do. I like Bobby Goldsboro, Gilbert O'Sullivan, Terry Jacks, Parliament, but not Funkadelic.* – *Ти любиш музику? Я люблю. Наприклад, Боббі Голдсборо, Йосифа Кобзона, Лева Леценка, Софію Ротару.* За допомогою даної заміни, перекладач створив національний колорит, відтворивши при цьому комізм через своєрідний підбір музикантів.

Заміна антропонімів є численною в анімаційному серіалі «Сімпсони», наприклад: *Nelson, your debonair wit reminds me of a young Mort Sahl.* – *Нельсон, твої недолугі жарти нагадують мені молоду Верку Сердючку.* В цьому прикладі відомий образ Верки Сердючки, створений Андрієм Данилко, порівнюється з американським комедійним актором Мормом Салом. Образ Верки Сердючки зустрічається в перекладі анімаційного серіалу «Сімпсони» неодноразово, оскільки асоціюється в українського глядача з чимось смішним, як наприклад: *But I'm worried about what's on the horizon: reality show, Britney Spears, the suspicious number of home runs being hit?* – *Але що нас чекає попереду: реаліті шоу, Брітні Спірс, Верка Сердючка на Євробаченні?* У даному прикладі ситуація опису недостатньо популярної для україномовної аудиторії гри у бейсбол за допомогою реалії *home run* (удар по м'ячу такої сили, що м'яч вилітає за межі поля) замінюється на ситуацію участі української зірки шоу бізнесу у конкурсі Євробачення.

Семантична деформація реалій є засобом відтворення адекватного комунікативного ефекту, оскільки незвичне та невідоме замінюється на зрозуміле: *Cool. Comics from the '70s: «Superman versus Patty Hearst», «Evel Knievel Jumps the Jackson Five», «Batman and Rhoda».* – *Класно. Комікси 70-х: «Супермен проти Леоніда Брежнєва», «Діти світу проти Майкла Джексона», «Бетмен і Мишка».* На роль негативного героя, з яким боровся Супермен, перекладач обрав політичного діяча 70-х років Леоніда Брежнєва. Івел Кнівел — американський трюкач-мотоцикліст, «The Jackson Five» – американська музична група 70-х, до складу якої входив Майкл Джексон. Підтримуючи ту ж тематику протистояння в коміксах, в

наступній назві коміксу перекладач звертається до відомого судового процесу Майкла Джексона.

Інший приклад застосування семантичної деформації реалій через асиметрію культурної картини світу: *Hey, the Jewish Walk of Fame! Albert Einstein, Lorne Michalds? Shari Lewis? Lamb Chop! – Хей, та це ж єврейська Алея слави. Альберт Енштейн, Лорі Майклз? Вінні-пух? П'ятачок!* В поданому прикладі йдеться про лялькарку Шері Льюїс та її іграшку у формі шкарпетки – ягня Чоп. Оскільки цей персонаж не викликає в іншомовного отримувача потрібних асоціацій для відтворення подібного комунікативного ефекту, перекладач звертається до відомої пари – Вінні-пуха та П'ятачка, чиї імена глядач знаходить на єврейській алеї слави.

Семантична деформація реалій, що позначають продукти харчування: *Marge: Oh, I'm afraid, it's Top Ramen again. Homer: With you, baby, Top Ramen tastes like Cup O'Noodles.– Мардж: На жаль, знову лише Мівіна. Гомер: З тобою я уявлятиму, що це пельмені.*

Семантична деформація реалій, пов'язаних з телебаченням: *Oh! But to get that DVD, I had to become a PBS subscriber. Now I'm paying for crap like «American Masters».* – *Але через той DVD мені довелося підписатися на Новий канал. Тепер мушу дивитися усі ті «Фабрики зірок»!* «Американські майстри» – телевізійне, багатосерійне шоу, яке транслювалось американською соціальною службою телебачення PBS. У процесі перекладацького пошуку, PBS в тексті перекладу замінено на Новий канал. Як відповідник телевізійного шоу низької якості перекладач обирає «Фабрику зірок».

Отже, прагматична деформація застосовується в перекладі анімаційних фільмів з метою створення комічної ситуації, змінюючи при цьому комунікативний ефект оригінального тексту. Семантична деформація змінює оригінальний задум автора, відтворюючи рівноцінний оригінальному комунікативний ефект.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Гарбовский Н. К. Теория перевода: Учебник / Николай Константинович Гарбовский. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 2004. – 544 с.
2. Карабан В. І. Природа перекладацьких деформацій / В. І. Карабан, М. Ребенко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Іноземна філологія. – 2007. – № 41. – С. 27–31.
3. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение: Курс лекций / Вилен Наумович Комиссаров. — М. : ЭТС, 1999. — 192 с.
4. Мельник А. П. Український колорит у перекладах сучасних анімаційних фільмів / Мельник А. П. // Мовні і концептуальні картини світу. – 2012. – № 42. – С. 103–113.
5. The Simpsons. Режим доступу:
<http://brb.to/video/cartoonserials/i3FCfg95tRnlcNCsRVAL6-simpsony.html>

Д.О. Борисенко

Житомирський державний університет

імені Івана Франка

Науковий керівник: канд. філол. наук,

доцент Л.Ф. Соловійова

Відображення просторового коду культури в англійських локативних фразеологізмах

На сучасному етапі розвитку мовознавства антропоцентрична спрямованість лінгвістичних досліджень є яскраво вираженою. Саме тому лінгвістичні розвідки зосереджуються навколо тих мовних одиниць, що відображують зв'язок мови та того середовища, в якому вона функціонує [3; 4]. Аналіз локативних фразеологізмів є актуальним, оскільки дозволяє прослідити як зв'язки між мовою та етносом, який її використовує, так і виявити особливості сприйняття простору окремою лінгвокультурною спільнотою, що визначається такими параметрами як єдність етносу, території, віросповідання та мови [5: 94-95]. Фразеологія, яка інтенсивно накопичує знання про здобутки матеріальної та духовної культури спільноти, дає неоцінену інформацію про особливості просторового конструювання світу у свідомості людини [2: 82]. З іншого боку, простір як засіб моделювання дійсності широко використовується в сучасних лінгвістичних розвідках та дозволяє виявити особливості світосприйняття окремої лінгво та етнокультурної спільноти шляхом аналізу слів, що цей світ репрезентують [9: 7].